

België
Belgique
P.P.B.B.
1980 Zemst
2/3006

Nieuwsbrief mei 2010

Heemkring de Semse opgericht in 1985
Ondernemersnummer 432.094.478
Zetel: Erfgoedhuis "de Semse"
Schoolstraat 13/1 1980 Zemst
Bankrekening: 001-2183660-72
Secret: Vredelaan 48 1982 Zemst
e-mail: colette.vanderbeken@pandora.be
www.bloggen.be/desemse

Op 12 juni 2010 vieren we de 25ste verjaardag van de stichting van Heemkring "de Semse". De academische zitting heeft plaats in het Erfgoedhuis "de Semse", Schoolstraat 13/1 (plein van de Verdraagzaamheid) gevolgd door een receptie vanaf 15 uur.

Vijf en twintig jaar geleden zaaide het gemeentebestuur van Zemst met deelgemeente Elewijt, Epegem, Hofstade en

Weerde een zaadje dat uitgroeide tot een heemkundige werking met vele takken: voordrachten, lezingen, praat, dia –en filmavonden, thema tentoonstellingen, Erfgoeddag, Open Monumentendag, Week van de Smaak, uitstappen en nog zoveel meer...

Het Erfgoedhuis "de Semse" herbergt een documentatiecentrum voor genealogen, een bibliotheek voor heemkundigen. Deze zijn toegankelijk elke 1ste donderdag, 3de en laatste maandag van de maand vanaf 19 uur en ook op afspraak.

We bouwen aan een musea uit drie delen:

- ❖ Vondsten van voorhistorische dieren uit het Bos van Aa te Zemst-Laar, Hofstade, Elewijt en Weerde.
- ❖ Van veldwachter tot rijkswacht.
- ❖ Vondsten uit de Gallo-Romeinse Vicus van Elewijt.

De staminee de Semse en de vergaderzaal zijn beschikbaar voor alle verenigingen na afspraak.

Voor inlichtingen: colette.vanderbeken@pandora.be – 015/620740
www.bloggen.be/desemse.

Zaterdag 26 juni 2010, busuitstap naar Delft en Brielle.

Thema: "De Nederlanden – Willem van Oranje en Alva". In de 16de eeuw was er in onze dorpen een strijd tussen "Rooms en Protestants", tussen Willem van Oranje en Alva. Elk dorp heeft ermee te maken gehad. In 1815/1830 maakten onze gemeenten 15 jaar deel uit van het Koninkrijk der Nederlanden onder Willem I.

Gidsen. Paul De Graeve en Colette Vanderbeken.

Vertrek: 1ste halte Haacht (parking De Lombarden) 7u15
2de halte Weerde (d' Oude School) 7u45.

❖ Delft:

Bezoek aan de Koninklijke Porceleyne Fles/Royal Delft.

Delft is bekend om zijn Delfts Blauw. We volgen het gehele productieproces van het mengen van de grondstoffen tot de verkoop van het eindproduct. Opvallend is in het museum het tegelplateau met de Nachtwacht van Rembrandt, bestaande uit 480 tegels.

Middagmaal in de Schaapskooi:

- Gerookte forelfilet met limoensaus
- Varkensmedaillon met champignonsaus, gemengde salade, groente, frites en gebakken aardappelen
- Coupe pêche melba
- Witte en rode wijn, water, pils
- Koffie

⊕ Tocht met een rondvaartboot door de Delftse schilderachtige grachten.

⊕ Korte wandeling door Delft langs "Het Prinsenhof", de residentie waar Willem van Oranje in n 1584 vermoord werd, langs de Oude kerk uit de 14de eeuw, langs de Nieuwe kerk met het grafmonument van Willem van Oranje (de begraafplaats van de Nederlandse Koninklijke familie of het huis van Oranje-Nassau), langs de Oostpoort uit 1400.

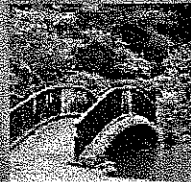
❖ Brielle of Den Briel:

Stadje dat in 1306 stadsrechten kreeg. Iedereen kent de uitdrukking "de 1ste april verloor Alva zijn bril", naar de nederlaag van Alva in Den Briel. We maken een wandeling of doen een terrasje. (De dranken zijn hier zelf te betalen)

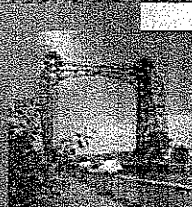
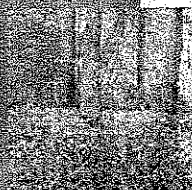
Terugkomst rond 20u30. Deelnameprijs bedraagt € 57, te storten vóór 15 juni 2010 op rekn°. 001-3397792-55 van Gidsenbond Dijeiland Kortenberg. Inlichtingen te bekomen bij Willy Vander Velden (tel. 016/601894) of bij projectcoördinator Dr. Henri Vannoppen (tel. 02/7596719). In de prijs is alles begrepen, behalve de fooi van de chauffeur. Er is een speciaal nummer van Midden-Brabant rond "Nederland" te verkrijgen voor de prijs van € 7.

Dit is een organisatie: Heemkunde Vlaams-Brabant, Gidsenbond Dijeiland, Erfgoedhuis Kortenberg, de heemkringen van Boormeerbeek, Haacht, Zemst, Erps-Kwerps, Kortenberg, Meerbeek, Huldenberg, Overijse, Tervuren, Bertem, Herent, Rotselaar en Bekkevoort.

Regionaal Landschap
Groene Corridor
presenteert

Ik zie, ik zie...

wat jij niet ziet !

...of toch ?

ZATERDAG

29

MEI

VANAF 19u

een ontdekkingstocht doorheen de
Nationale Plantentuin te Meise

Een organisatie van
Regionaal Landschap
Groene Corridor vzw
i.s.m.
Bosgroep Groene
Corridor vzw, de
Nationale Plantentuin
en JNM

Planten en dieren hebben hun favoriete plekjes. Daar groeit en bloeit die ene plant het best en vindt dat bepaalde dier er makkelijkst voedsel, een schuilplaats of voldoende rust voor een nest en kleintjes...

Maak in de Nationale Plantentuin te Meise kennis met de leefgebieden van een aantal markante en bedreigde dieren en planten van hier...

- Kom tussen 19u en 21u vrij wandelen met een interactieve wandelkaart; op het parcours krijg je van experts een korte uitleg rond leefgebieden en hun typische soorten
- Laat je om 20u boeien door de lezing "Belang van Biodiversiteit", gebracht door Prof. Kris Verheyen (UGent - vakgroep Bos- en Waterbeheer)
- Spoor om 21u met "bat detectors" vleermuizen op
- Informeer je doorlopend op diverse infostanden en bewonder de prachtige natuurfototentoonstelling in het kasteel van Bouchout
- Kom tenslotte een glaasje drinken, je met plezier aangeboden door RLCG vzw!

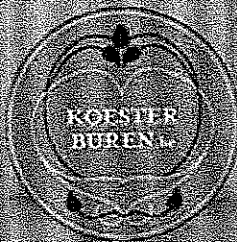
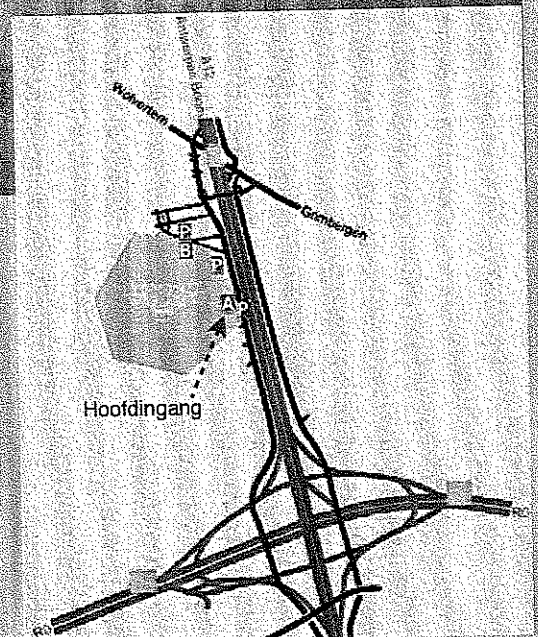
Je bent welkom vanaf 19u aan de hoofdingang van de Plantentuin
→ blokje **A** op het kaartje

Adres:

Nationale Plantentuin van België
Domein van Bouchout
Nieuwelaan 38
1860 Meise

GPS:

N 50° 55' 32.8", O 4° 19' 59.1"

Toestand in 1918 van de hoeve "Ter Sieckelieden" in Hofstade.

Roger Van Kerckhoven.

Onder het Franse bewind werd de hoeve verkocht door instelling van de Nationale Domeinen. De opkopers konden eigenaar worden zonder een notaris te moeten raadplegen. Van die anonimiteit maakten een groep Mechelse handelaars en functionarissen gebruik om zich persoonlijk te verrijken. Deze mentaliteit stond nochtans hun kerkbezoek niet in de weg. Hun milde schenkingen waren slechts een druppel van de volle emmer waarmee zij hun fortuin hebben aangevuld.

Een van die nieuwe grondbaronnen was Constantinus Josephus Van den Nieuwenhuysen. Hij had een drukke agenda, rentenier zonder personeel, was hij druk bezig om al zijn goederen te beheren.

Napoleon had de huurwetten, zoals zijn vrienden het vroegen, in het voordeel van de eigenaars, laten opstellen. Volgens de huurwet vielen alle onkosten ten laste van de huurder. Bij het einde van de overeenkomst, meestal voor zes jaren, waren er steeds discussies over de staat van het gebouw. Een veroudering van het gebouw werd in de wet niet voorzien. Zelfs de stenen woningen waren zeer onderhevig aan wind en regen, de muren aan de westzijde leden daaronder.

Bij een netelige kwestie lieten de eigenaars zich afvaardigen door een beëdigd persoon om hun eisen kracht bij te zetten en...niet afgerammeld te worden.

Constant Josephus Van den Nieuwenhuysen deed beroep op notaris JJ Vertstraeten uit Sempse om zijn onenigheid met de huurder van "Ter Sieckelieden", Josephus Doms op te lossen. Op 24 november 1819 begaf de notaris zich naar Hofstade om de staat van het goed op te nemen. Constant Josephus Van den Nieuwenhuysen had de notaris opgedragen om te bewijzen dat de toestand van de hoeve verslechterd was. Deze vaststelling gaf de verhuurder de garantie dat de huurder zijn verplichtingen niet was nagekomen en dat hij wettelijk kon optreden. De notaris noteerde zelfs dat de wet die in dit geval moest toegepast worden: het 3de boek der Code Napoleon 8ste titel - artikel 1728, 1729, 1731 en volgende. Zoals bij een inventaris registreerde hij de toestand per plaats.

"Voor eerst mij getransporteert hebbende in de keuken, camers en kelder van de voorschreve pagthove, hebben allen de vensters, plavijen ende dependentiën dier bevonden gedegradeert en in eenen slegte staet, de vensters sonder glasen, de schouw van de koken met een krot, dan hebben aen de schouw bevonden een cassoir, sonder inde selfve koken voordien cassoir bevonden te hebben, item de deuren, trappen en solders, gelijk ook de schuere benevens alle voordere battimenten eensgelijks gedegradeert ende ook in eenen seer slegte staet, finalijk verklaer voorders aen de voorschreve pagthove geenen hoven nogte hoven huys bevonden hebben ende aldus bevonden te hebben den selven huys ende pagthove onbewonbaer is sonder dat 'er de noodige reparatien ofte herstellingen sal gedaen wezen, waer van acte."

Het volgende contact tussen de notaris en huurder J Doms was heel formeel. Twee dagen na de opname van de toestand leverde hij het verslag af. Zoals voorgeschreven was de notaris vergezeld door twee getuigen: Martinus Demaen en Petrus Van Kerckhoven.

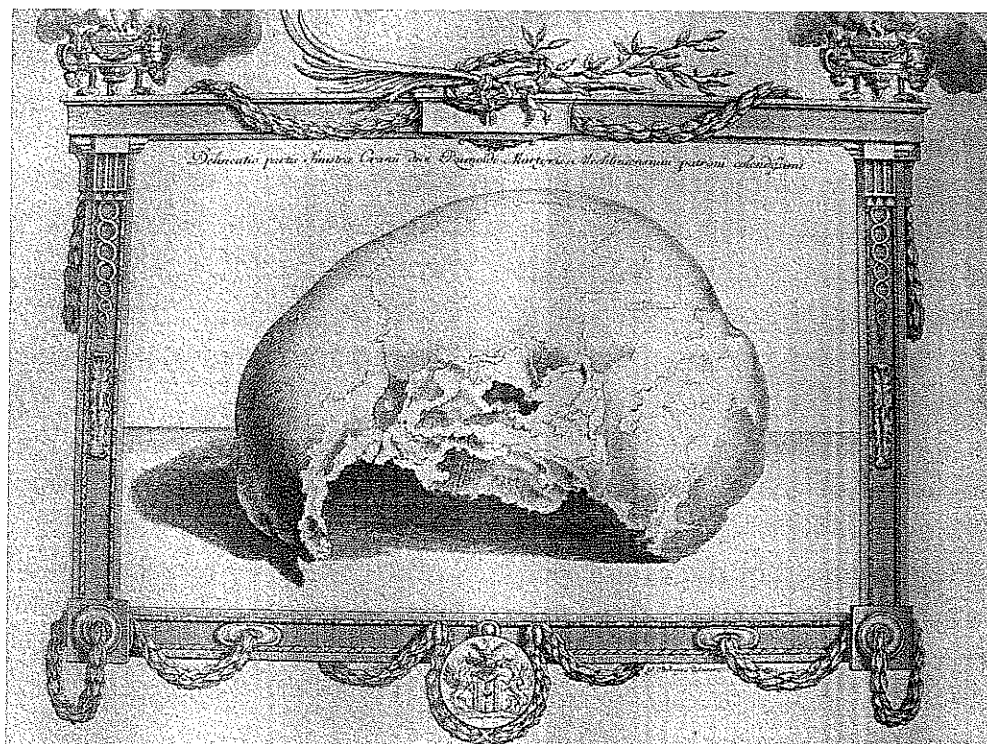
“dat hij de schuere van den pagthove moet ledig maeken, ook de gragt ende wegen behoorlijk openen ende vermaeken die rond de selve schuere gelegen hebben ende sonder eenige permissie van den heer requirant. Alles uytwijsens de caerte figuratief daarvan sijnde, allen 't welck dis te noodsaekelijker is vermits op den eerste december aenstaende de allen limiet schijdinge van den voroschreve pagthove moeten geopent zijn met voordere aensegginge des gevallen Alles uytwijsens de caerte figuratief daarvan sijnde, allen 't welck dis te noodsaekelijker is vermits op den eerste december aenstaende de allen limiet schijdinge van den voroschreve pagthove moeten geopent zijn met voordere aensegginge des gevallen 't gene begrepen in de vorens beroepen acte, op de voorschreve eerste december van desen jaere achten honderd negenthien en sal herstelt ende geeffecteert zijn dat 'er ten sijnen laste in regte sal geageert worden als ten raede ende opdat hij niet en soude ignoreren redenen van onwetenthijd sprekende als voren hebbe hem overgelaten dobbel deser significatie waer van acte”

De pachters die een hoeve huurden van een geestelijke instelling, voelden zich een beetje eigenaar. Ondanks de strenge pachtcontracten was er weinig controle. Indien zij de huur betaalden en jaarlijks wat graan leverden als geschenk, was het koek en ei.

De geldzucht van de nieuwe kapitalisten liet geen ruimte voor overleg. Indien de huurder zijn kapitaal aantastte, werd hij onmedogeloos gestraft. Het pachten van aanzienlijke pachthoven werd een risico. Pachter J. Doms verliet *“Ter Sieckelieden”* met verlies en met een opstanding gevoel tegen de liberalen.

Dit relaas illustreert de aanvang van een nieuw sociaal tijdperk. De zonnige jaren tussen 1760 en 1780 waren onherroepelijk voorbij. Meerdere grote pachterfamilies werden met schulden overladen. De drang om een eigen boerderijtje te bezitten werd steeds groter. Die mentaliteit leidde tot verkavelingen. De grote *“blokken”* landbouwgrond werden verdeeld in kleinere percelen en bebouwd met schamele lemen huizen. Het liberalisme zou ervan profiteren, weldra lokten de fabriekspoorten.

**De Vrienden van de Sint-Romboutskathedraal
en de historische kerken van Mechelen
nodigen u uit op**

SINT-ROMBOUT WAARHEID OF LEGENDE ?

Causerie
naar aanleiding van
het onderzoek van de relieken van Sint-Rombout

door
Marc Van Strydonck
Onderzoeksingenieur bij het Koninklijk Instituut voor Kunstpatrimonium
en

Patrick De Greef
zelfstandig historicus en assistent aan de Universiteit Antwerpen

**Donderdag 3 juni om 20 uur
in de Sint-Romboutskathedraal
(ingang via de Grote Markt)**

Toegang gratis

Volgens het levensverhaal dat Theodoricus, de abt van Sint-Truiden omstreeks 1100 schreef, werd Sint-Rombout in 775, nu bijna 1250 jaar geleden, vermoord. Als deze biografie met de werkelijkheid strookt, dan bleef Mechelen gedurende decennia een haard van heidendom. Alle omliggende gebieden waren in de achtste eeuw immers allang gekerstend. Als het verhaal niet klopt, aan wie behoren dan deze relieken? Werden ze in late Middeleeuwen in de kist gedeponeerd om gelovigen te lokken en inkomsten te genereren? Of zijn de beenderen afkomstig van iemand die ouder is dan gedacht en werd het levensverhaal al dan niet doelbewust 'vervalst'? Kortom, meer vragen dan antwoorden. En toch is de komst van Sint-Rombout, de bouw van een abdij en de verering van de aan hem toegeschreven relieken zeer belangrijk geweest voor de vroegste geschiedenis van Mechelen.

Vermits de geschreven bronnen vaak weinig concrete informatie verschaffen over het leven in de Middeleeuwen, doen historici alsmaar meer een beroep op materiële getuigen. In dat kader heeft ir. Marc Van Strydonck de beenderen van Sint-Rombout op hun ouderdom getoetst en gerelateerd aan de resultaten van gelijkaardige onderzoeken op andere relieken.

Naar aloude traditie wordt het loodzware reliekschrijn jaarlijks door de straten van de stad gedragen. Tot tweemaal toe werden de prachtige voorgangers opgeëist om het goud te recupereren, maar de beenderen bleven bewaard. De bekommernis om in de eerste plaats de relieken te redden, illustreert het belang dat onze voorouders aan de stoffelijke resten van onze stadspatroon hebben gehecht. Hoe hebben ze het sluiten van de kathedraal tijdens het calvinistische en Franse bewind overleefd? Wat is er in die periode met de relieken gebeurd? Wie heeft ze in veiligheid gebracht?

Het kistje met de relieken dat in het schrijn wordt bewaard, bevat echter niet alle beenderen van de heilige. Wat is er met de ontbrekende delen gebeurd? Bestaan ze nog en waar bevinden ze zich dan?

Kortom, het wordt een boeiende avond waarop u heel wat te weten zal komen over de authenticiteit van de Mechelse stadspatroon, het impact op de vroegste ontwikkeling van de stad, de diaspora van het stoffelijk overschot en de bindcultuur van het kapittel.